

11.12.2008

KOTIMAISEN ESITYSSARJAN VALINTARAADIN RAPORTTI

DocPoint – Helsingin dokumenttielokuvafestivaalin esityssarjoihin ilmoittautui yhteensä 95 dokumenttielokuvaa, joiden joukosta valintaraati valitsi Kotimaiseen esityssarjaan 11 elokuvaa ja Oppilastyösarjaan 8 elokuvaa. Ilmoittautumisten valtava määrä osoittaa DocPointin vakiinnuttaneen asemansa maan merkittävimpänä uutta suomalaista dokumenttielokuvaa esittävänä festivaalina. Dokumentaristit kokevat tärkeänä, että elokuvan muotoon tehdyt teokset saisivat niille kuuluvan yleisön ja arvoisensa elokuvateatteriesityksen. Tänä vuonna erityisen moni esittävistä dokumenttielokuvista on ensi-iltaelokuva.

Valintaraati suhtautui vakavasti vastuuseensa ja mahdollittomaan tehtäväänsä: meidän oli löydettävä noin ”kymmenen parasta” dokumenttielokuvaa. Ennakko-odotuksiakin oli. ”Miksi kaikki dokumenttielokuvat kuvataan Kainuussa?” tokaisi raadin jäsen Tuomas Enbuske ennen työhön ryhtymistään. Elokuvia katsottiin kotona yksin ja perheen kanssa. Välillä valintaraati kokoontui ja nähdyt elokuvat arvioitiin.

Runsaasta tarjonnasta erottuivat edukseen omaperäiset teokset, jotka asettivat katsojalle uusia kysymyksiä ja antoivat uusia näkökulmia. Parhaimmillaan esityssarjan elokuvat onnistuivat luomaan olemukseltaan yhtenäisen teoksen. Monessa elokuvassa oli nähtävissä myös päähenkilöiden lähellä olemisen pitkäjänteisyys sekä muodon ja visuaalisen ilmeen kunnianhimoinen toteutus.

Jotkut elokuvat jäivät tarinansa vangeiksi; ne yrittivät luoda rakennetun maailman eivätkä päässeet irti käsikirjoituksestaan. Valtavasta määrästä katsottuja elokuvia nousivat voimakkaina seuraavat kysymykset: Mitkä ovat onnistuneen dokumenttielokuvan ainekset, mikä ovat sen vaikutuskeinot? Millä tavoin dokumenttielokuva on poikkeuksellinen, jopa ylittämätön ilmaisumuoto? Dokumenttielokuvalla on ainutlaatuinen kyky välittää todellisuuden illuusio, tunnetila siitä, että näkemäni oli totta. Parhaimmillaan dokumenttielokuva antaa myös syviä oivalluksia maailmasta, hiljaista ymmärrystä ihmisen motiiveista, hänen toiminnastaan ja tekojensa seurauksista.

Valittujen dokumenttielokuvien ainoa yhteinen nimittäjä on korkea laadullinen taso, sillä elokuvat olivat tänä vuonna temaattisesti ilahduttavan erilaisia. Yhteiskunnalliset aiheet ja tekijän omakohtaiset kokemukset nivoutuvat hienosti tämän vuoden esityssarjassa yhteen. Katariina Järven *Niin kauan kuin* yhdistää herkästi tekijän omat lapsuusmuistot Lapuan patruunatehtaan onnettomuudesta analyysiin siitä, millainen on median toimintamekanismi kansakuntaa ravistelevissa tragedioissa.

Jukka Kärkkäisen *Kansakunnan olohuoneessa* näkyy tekijän tinkimätön ja peräänantamaton suhtautuminen työhönsä. Elokuva perustuu yksinkertaiseen ideaan kuvata suomalaisen kodin pyhimmässä paikassa, olohuoneessa. Kuin osana olohuoneen kalustoa katsoja pääsee (tai joutuu!) todistamaan suomalaisten arjen dramaattisia hetkiä.

DOCPPOINT

HELSINKI DOCUMENTARY FILM FESTIVAL

Mainittakoon myös dokumenttielokuva maailman toiselta laidalta, Himalajan vuorilta, jossa *Kivilaidunten* paimentolaisperhe hankkii niukan elantonsa pashminavuohia kasvattamalla. Toisesta ääripäästä voisi mainita poliittisen trillerin eduskunnasta, elokuva *Liikkumavara* keskittyy seuraamaan erään lakiesityksen valmistelua sosiaali- ja terveystieteiden eduskunnassa. Se valottaa tarkasti eduskunnan päätöksenteon prosessia.

Omanlaisensa jännitysnäytelmä on myös Oskari Pastilan *Täynnä tarmoa*, joka näyttää porvoollaisen koripalloseuran kurkkua kuristavan kujanjuoksun vaihe vaiheelta.

Raadin jäsen Aleks Neuvonen kiteyttää kaiken näkemänsä: "Yhdenkään katsottavana olleen leffan aihe ei ollut tylsä. Maallikon näkökulmasta oli hienoa huomata, että lopulta aihe ei olekaan niin tärkeä kuin hyvä toteutus." Jäimme kaipaamaan laajempaa kansainvälistä otetta elokuvan tekemiseen. Heitämme haasteen suomalaisille tekijöille: miten kertoa tarinoita Suomesta niin, että aiheemme ja elämämme saisi toisesta kulttuuriperimästäänkin tulevan katsojan mielestä kiinnostavan elokuvan muodon?

DocPointin Kotimaisen esityssarjan valintaraati 2009

Sonja Lindén, Aku Louhimies, Tuomas Enbuske, Aleks Neuvonen ja Erkko Lyytinen